

Ples pisanja za najmlađe

Program predvježbi za djecu u dobi od 3 do 5 godina

Ragnhild A. Oussoren

OSTVARENJE

Biblioteka
POMOĆ U UČENJU

© Ragnild A. Oussoren 2005. Sva prava su pridržana.
© Ostvarenje d. o. o. 2008.

Naslov izvornika **“Write Dance in the Nursery”**

English language edition published by Sage Publications of London, Thousand Oaks and New Delhi,
© Ragnild A. Oussoren 2005.

Prijevod: Irena Vresk, prof. def.
Urednica: Ilona Posokhova, prof. def.
Lektura: Snježana Horvat

Fotografije na naslovnici: Anne Smidt
Obrada i prijelom: Ostvarenje d. o. o.
Dizajn naslovnice: Ilona Posokhova
1. izdanje: kolovoz, 2008.

Nakladnik:

OSTVARENJE d. o. o.
Pušćine 21, 10417 Buševac
tel: 01 62-55-747, 62-55-314
faks: 01 62-55-751
<http://razvojdjece.crolink.net>
ostvarenje@hi.htnet.hr

Nakladnik zahvaljuje nizozemskoj učiteljici Plesa pisanja Anni Smidt na dopuštenju korištenja fotografija iz njezine arhive.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 674358

ISBN: 978-953-6827-80-0

Posveta

Mojim dječacima, Oliveru Robertu i Barnabyju Charlesu,
koji su me naučili kako biti bestemor (baka)

Sadržaj

Predgovor	vii
Priča o listu papira	ix
Kako je koncipiran audio CD	x
Uvod	
Što je Ples pisanja?	3
Ples pisanja u vrtiću	3
Pokreti u osobnom prostoru	4
Pokreti na podlozi za pisanje	4
Objekti ruke	5
Učvršćivanje	5
Doživljaji i emocije	5
Ponavljanje i rutina	6
Napredak	6
Kutak za škrabanje	7
Materijali za podlogu za pisanje	7
Materijali za pisanje	8
Uloga odgojitelja	10
Sličnosti osnovnih pokreta i senzornih iskustava	13
Povezanost tema Plesa pisanja za najmlađe i Plesa pisanja	14
Metoda rada u Plesu pisanja za najmlađe u deset koraka	15
Priče, pokreti, igre na temu i škrabanje	17
Kućne priče	18
K1. Pješčano brdo	19
K2. Čiribu-čiriba (Kringeli-krangeli)	25
K3. Kolačić	31
K4. Stubište	37
K5. Mali vlak	43
K6. Škakljajuće drvo	49
K7. Mali vodeni tobogan	53
K8. Duga	59
K9. Sunašce	65
K10. Ravno, savijeno, ljuto, sretno	71
Lunapark priče	76
L1. Vodenica	77
L2. Moj ulašteni auto	81
L3. Vrtuljak	85
L4. Povorka	89
L5. Leteći vlak	93
L6. Drvo i čarobna svjetla	97
L7. Veliki vodeni tobogan	101
L8. Vrata lunaparka	105
L9. Sunašce drago, dragi mjeseci	109

Predgovor

Svaki roditelj ili odgojitelj koji radi s najmlađom djecom opazit će da ona brzo posežu za jednostavnim pisaćim predmetima poput bojica, kemijskih olovaka i papira. Znaju plesati uz glazbu i to će sigurno raditi na svoj kreativan način.

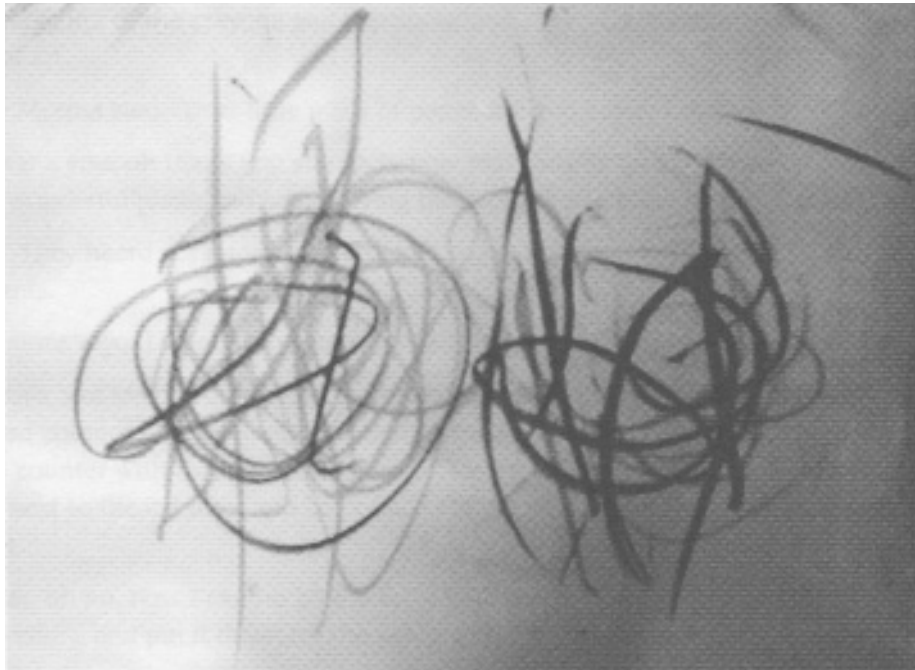
Malo je toga u knjižarama dostupno za najmlađu djecu jer su mnoge aktivnosti i knjige namijenjene samo djeci predškolske dobi.

U nekim državama djeca kreću u školu vrlo rano, već u trećoj godini, i zato trebamo odgovarajuće programe kako bismo svu malu djecu poticali na najbolji mogući način. Sve više predškolskih odgojitelja pokušava prilagoditi program *Ples pisanja 1. dio*, kako bi bio primjeren radu s trogodišnjacima.

Nakon naših iskustava s mlađom djecom u redovnim vrtićima i čestih zamolbi odgojitelja na tečajevima za profesionalni razvoj/usavršavanje, smatrale smo da bi bilo dobro osmisliti program *Ples pisanja za najmlađe*, s novim pjesmicama, crtežima, a poglavito idejama koje se odnose na psihomotoričke vještine, rad s materijalima i druge metode prikladne trogodišnjacima. Ragnhild je smatrala da bi to bila sjajna ideja i odlučile smo zajedno stvoriti *Ples pisanja za trogodišnjake*. Naše ogledne radionice bile su izuzetno uspješne i svjedočile su se djeci.

Nadamo se da ćete uživati u *Plesu pisanja za najmlađe* i dopustiti mališanima da škrabaju do mile volje!

Jocelyne Pynaert, odgojiteljica u dječjem vrtiću u Flendersu, Belgija
Marijke Ceunen, učiteljica plesa u dječjem vrtiću u Flendersu, Belgija

Opaske izdavača

Prijevod izvorne knjige objavljene u Nizozemskoj predstavljen je usmeno na radionicama Ragnhild Oussoren. Nismo to ni pokušavali promijeniti, kako bismo zadržali kreativnost i spontanost koje su svojstvene njezinu radu.

Priča o listu papira

Bio jednom davno jedan list papira.

"Tako sam usamljen", reče list papira, "i tako sam bijel. Zašto nitko ne dođe igrati se sa mnom?" List papira ležao je na kuhinjskom stolu i bilo mu je strašno dosadno. Uto u kuhinju dođe Yoyo popiti voćni sok, a list papira počne ga nježno dozivati.

"Yoyo, dođi ovamo, vidi, ja sam, list papira!"

Yoyo ga nije čuo, pa ga list papira počne glasnije dozivati.

"Yoyo, dođi OVAMO!" poviče. "Vidi, ja sam, list papira!" No Yoyo ga još uvijek nije čuo. Zatim je u kuhinju stigla Mima po voćni sok, a kad su se otvorila vrata, list papira padne na pod. List papira i dalje je zvao.

"Yoyo, dođi ovamo, ja sam list papira!"

Ovoga puta ču ga Mima, pa reče Yoyi: "Jesi li čuo, Yoyo? Mislim da te zove list papira."

Yoyo i Mima kleknuše na pod i prisloniše svoje uši na list papira. Oboje su jasno čuli što im je govorio.

"Hvala vam. O, puno vam hvala. Biste li me, molim vas, obojili? Tako sam bijel i gol."

Yoyo i Mima brzo donesu svoju kutiju s pastelima i počnu škrabati sve moguće stvari po listu papira.

Čuše kako se list papira počeo hihotati jer ga je škakljalo bojenje te škripanje pastela i bojica. Yoyo i Mima pretvore ga u pravo umjetničko djelo.

Naposlijetku Mima reče: "Dragi listu papira, jesi li sad sretan?"

"Jesam, hvala vam. O, puno vam hvala. A sada učinite da brzo poletim!" Yoyo presavije papir u prekrasan zrakoplov i baci ga da leti po sobi.

"Joj!" čuli su kako govori papir. "Škaklja me u truhu", pa se zaleti... i sruši među bilje.

"Još jednom, Yoyo, želim opet letjeti", molio je list papira iz lonca s cvijećem.

I tako su se Yoyo i Mima nastavili satima igrati listom papira koji su obojili. Letio je ispod stola i iznad komode, pa prema staklenci s pekmezom ("Mmm, fino!" čuli su ga kako kaže), na peć, kraj mačkine prostirke, i na kraju u sudoper na čijem je dnu bilo malo vode.

"O, bože, o ne, sad više ne mogu letjeti", tužno reče list papira, no Yoyo ga pažljivo podigne, položi na prozorsku dasku te mu se nježno obrati.

"Ne brini, mali krasni obojeni listu papira, sutra će tvoja krila opet biti suha i igrat ćemo se s tobom. Sad pođi spavati, mrak je. Lijepo spavaj..." i onda Yoyo i Mima tiho zatvore kuhinjska vrata.

A što je bilo s listom papira? Odmah je zaspao. Bio je umoran nakon toliko letenja!

Kako je koncipiran audio CD

Audio CD koncipiran je na sljedeći način:

Kućne priče	stranica	CD snimka br. vokal	CD snimka br.instrumental
K1. Pješčano brdo	19	1	2
K2. Čiribu-čiriba	25	3	4
K3. Kolačić	31	5	6
K4. Stubište	37	7	8
K5. Mali vlak	43	9	10
K6. Škakljajuće drvo	49	11	12
K7. Mali vodeni tobogan	53	13	14
K8. Duga	59	15	16
K9. Sunašce	65	17	18
K10. Ravno, savijeno, ljuto, sretno	71	R 19	R 20
	71	S 21	S 22
	71	LJ 23	LJ 24
	71	S 25	S 26

Lunapark priče	stranica	CD snimka br. vokal	CD snimka br. instrumental
L1. Vodenica	77	27	28
L2. Moj ulašteni auto	81	29	30
L3. Vrtuljak	85	31	32
L4. Povorka	89	33	34
L5. Leteći vlak	93	35	36
L6. Drvo i čarobna svjetla	97	37	38
L7. Veliki vodeni tobogan	101	39	40
L8. Vrata lunaparka	105	41	42
L9. Sunašce drago, dragi mjesече	109	43	44

Uvod

Što je Ples pisanja?

Ples pisanja je metodologija i metoda pisanja rukom namijenjena svojoj djeci predškolske i rane školske dobi, uključujući djecu s tjelesnim ili mentalnim posebnim potrebama. Ples pisanja nastoji djecu naučiti pisati, počevši od njihovih emocija i prirodnih pokreta, u njihovu vlastitom "ritmu". Stvaranje pokreta iz vlastitih emocija za djecu je od primarne važnosti. Sve dok osnovni pokreti ne teku glatko, graciozno

i dok nisu stvoreni uz dovoljno samopouzdanja, nemoguće je stvoriti dobar oblik, "lijepo" slovo. Naprimjer, Ples pisanja potiče djecu da osjete kakvo je slovo "o", da ga čuju i dožive prije nego što ga počnu pisati. Zato pokrete izvodimo cijelim tijelom, u zraku, u vlastitu prostor. Tek tada škrabamo, radimo "pisano crtanje" i pišemo po ploči, na papiru ili na bilo kojoj drugoj podlozi. Pokreti pisanja izvođeni uz glasove, zvukove i glazbu pomažu da nastane "o" i da ostane okruglo, kako bi djeca na kraju znala kako ga načiniti manjim, a da ih ne treba moliti i da se ne osjećaju prisiljeni na to. Dakle, bez forsiranja pravilnog oblika, odnosno bez prejakog pritiska pisaćim sredstvom. Jedino tako mogu pisati prekrasno, okruglo i zdravo "o", a to "o" postat će njihovo osobno "o".

Ples pisanja neodvojiv je od glazbe, pjesmica, rima i igara. Osnovni pokreti se automatiziraju i programiraju kroz igru te pohranjuju u motoričke centre u mozgu, tako da se početno pisanje može provoditi bez napora i frustracije i može pružati stalno zadovoljstvo. Sve aktivnosti teže tome da djeca budu sretna i da im bude ugodno u njihovu tijelu. Ne mogu raditi pogreške, svaki je oblik izražavanja dobar, čak i ako se papir potrga, zgužva, ili ga dijete baci u bijesu. Ni to nije pogrešno jer sve što dijete radi jest oslobađanje od frustracija! Ples pisanja nudi bezbroj prilika da pokreti postanu prirodni, crtanjem na temelju emocionalnih iskustava i povezujući ih s vlastitim svijetom mašte, što je najbolji način da se djecu potakne na učenje pisanja. Ples pisanja usmjeren je na dijete, a dječja unutarnja iskustva i dalje će biti osnovna vodilja.

Ples pisanja u vrtiću

Jedinstvena osobina Plesa pisanja - njegova usmjerenost na dijete, prizivanje emocija koje se neposredno izražavaju u pokretima bez potrebe za postignućem ili izvedbom -

čini ga idealnim za rad s najmlađima. Zbog toga bi ovo izdanje *Plesa pisanja za najmlađe* trebalo promatrati kao potpuno prerađeno *Ples pisanja* (namijenjen radu s djecom u dobi od četiri do osam godina), u potpunosti prilagođen najmlađoj djeci. *Ples pisanja za najmlađe* sadrži devet tema, od kojih svaka ima "Kućnu" i "Lunapark" verziju. U svakoj temi ključni su određeni pokreti i nastavljaju se razvijati na dva načina, jedan *kod kuće*, a drugi *u lunaparku*. U tablicama na početku ove knjige naći ćete opsežniji sažetak. Na CD-u su pjesme i za "Kućnu" i za "Lunapark" verziju. Sve pjesme posebno su komponirane za *Ples pisanja za najmlađe*. Na CD-u također postoji instrumentalna verzija bez pjevanja. U ovom programu uvijek postoji uvodna priča i stihovi pjesme,

uključujući prijedloge za "Pokrete u vlastitom prostoru" i "Škrabanje". Pokreti i izražavanje na podlozi za pisanje detaljno su objašnjeni za prvu verziju pod naslovom "Škrabanje", dok druga (a možda i treća) kitica nudi samo nekoliko novih rečenica s prijedlozima za "škrabanje". Uvijek postoji odlomak pod nazivom "Igre na temu", s idejama za igre i način rada sa senzornim materijalima.

Pokreti u osobnom prostoru

Većina pokreta može se izvoditi stojeći, hodajući, sjedeći ili čak ležeći na tlu. Za "pokrete hodanja" obično postoji alternativa koja djeci dopušta da sjede.

Odgovitelji će se lako snaći s jednostavnim stihovima i melodijama pjesama uz popratne opise pokreta u prostoru. U početku će se pokreti nekoj djeci činiti malo čudnima, no to nije važno. U početku je opće pokrete važno inicirati slušajući, gledajući, imitirajući, istražujući i izvodeći ih. U početku možemo pustiti glazbu da svira i izvoditi osnovne pokrete (poput uspravnog ili pognutog hodanja, okretanja ruku ili zglobova), prateći svaki pokret vlastitim zvucima, glasovima ili riječima nekoliko puta zaredom. Djeca koja se ne žele pridružiti mogu gledati, ležati na podu, čavrljati o tome ili se kretati kad sama to požele. Uglavnom će se dijete pridružiti nakon nekog vremena na svoj vlastiti način. Nema koristi prisiljavati ga. To nikada ni nije bila namjera Plesa pisanja. Kretanje cijelim tijelom uvijek je dobra priprema za škrabanje ili pokrete pisanja na uradisam-ploči, papiru ili bilo kojoj drugoj podlozi za pisanje. Kod kretanja na vlastitoj podlozi za pisanje nimalo nije čudno vidjeti kako pokreti spontano napreduju u kretanje ruku po zraku, stajanje, hodanje ili plesanje.

Pokreti na podlozi za pisanje

"Škrabanje" je obuhvatna riječ za Ples pisanja, a podrazumijeva rad na podlozi za pisanje:

- škrabanjem
- vijuganjem
- šaranjem
- kruženjem
- istraživanjem i eksperimentiranjem.

Djeca će škrabati priborom za škrabanje po podlozi, pri čemu i pribor i podlogu treba shvatiti sasvim općenito. Naprimjer, "ples prstiju" je škrabanje prstima, ravno po površini stola ili po ploči, prvo na svom vlastitom tijelu, a onda, naprimjer, na nečijim leđima. Ples prstima preko "škrabotina" koje su upravo izvršene kredom poboljšat će prepoznavanje i može biti praktičan način početnog ponavljanja. Njemačka riječ "Fingerspitzengefühl", koja znači intuitivni osjet na vršcima prstiju, odnosi se na signale odaslane u velik program vašeg mozga. Djetetu volimo ponuditi mnogo različitih alata i podloga za škrabanje.

Važno! Pod nazivom "škrabanje" katkad nudimo dva prijedloga.

Drugi je prijedlog namijenjen onim mališanima i predškolicima koji su se već mnogo puta bavili ranim škrabanjem, mnogo puta čuli pjesmu i koji su spremni za neke varijacije.

Odgovitelj će odmah opaziti kada je dijete spremno za takve varijacije. Najbolje je prvo otpjevati jedan ili dva stiha bez glazbe, tako da djeca mogu pokazati vlastiti tempo i vještine.

Obje ruke

Kao što smo radili u "pisanom crtanju" u izvornoj knjizi *Ples pisanja*, ovdje ćemo, što je više moguće, "škrabati" objema rukama. Predškolicima to dolazi prirodno i stimulira obje polovice mozga. Lijeva i desna hemisfera imaju različite funkcije koje su nam potrebne cijeloga života. Iako se ljevorukost ili desnorukost razvijaju nakon druge godine, što je poznato kao lateralizacija, rukama predškolaca i dalje bismo trebali davati podjednake šanse. Kretanje uokolo po svom prostoru učinit će to vrlo lakim i ubrzo ćemo opaziti postoje li bilo kakvi problemi i hoće li možda u budućnosti biti psihomotoričkih teškoća.

Učvršćivanje

Osnovni pokreti po podlozi za pisanje mogu biti spori ili brzi, veliki ili mali, mogu se izvoditi uz jak ili slab pritisak, mogu biti okrugli ili ravni itd., što ćemo uvijek raditi sa što je više moguće boja. Ponavljanje pokreta različitim bojama jednom preko druge nazivamo uobičajenim nazivljem Plesa pisanja - "učvršćivanje". Možemo ga usporediti s rijekom koja godinama teče niza stijene, prati isti put, šumi i poprima oblik. Slično tome škrabanjem nastaju osobni oblici (i na kraju slova), na temelju osobnog ritma koji dijete dodaje svojim pokretima. Taj osobni ritam nastaje ponavljanjem koordinacije oko-ruka: dijete će očima opaziti što se događa na podlozi za pisanje, osjetiti i iskusiti to svojom rukom (rukama) te čuti popratne glasove, zvukove i glazbu. Učvršćivanje na dječjem jeziku znači izvođenje i ponavljanje pokreta jednih preko drugih vlastitim ritmom, te impuls uzastopnih trenutaka, što znači da isključuje precrtavanje!

Doživljaji i emocije

Pisanje je usko vezano uz emocije. Ta veza vjerojatno je najjasnija kad su emocije blokirane. Oblici slova ne mogu se izvesti lako ni ležerno. Bit će "smrznuti", što postaje očito kad vidimo da djeca prejako pritišću svoje pisane sredstvo, a kao posljedica toga nastaju impulzivni

nehotični potezi, slova su vrlo blizu, riječi i rečenice međusobno preblizu i slova su naglo isprekidana. No, ako se emocije mogu osloboditi, uslijedit će mir i, što je najvažnije, vratit će se samopouzdanje. To samopouzdanje neiscrpan je izvor kreativnosti, igara te socijalnih i motoričkih vještina, a važno je i za djelovanje na kognitivni aspekt ličnosti. Iako škrabanje u početku ne treba biti "isprepletano" glazbom, već će pokreti pretvoreni u igru boja u djetetovoj percepciji stvarati dojam o njegovoj okolini. Crtanje uz glazbu predstavljat će prave kreacije: ekspresiju ili refleksiju dječje osobnosti u kontinuiranom razvoju. Što više varijacija djeca mogu koristiti za izražavanje u osnovnim pokretima, naprimjer radost i ljutnju, intenzivno i pažljivo, kruto i opušteno, ružno i lijepo, ludo i normalno, to će se slobodnije moći kretati na manjoj podlozi za pisanje.

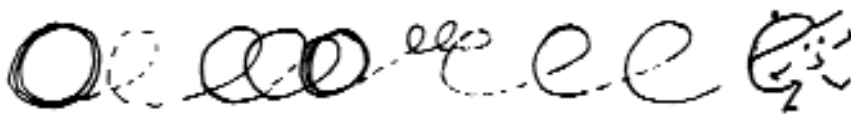

Ponavljanje i rutina

Ponavljanje pokreta, rutine i rituali, pričanje istih priča ili bajki, pjevanje istih pjesama, pružit će malom djetetu, uključujući i dijete s razvojnim teškoćama, osjećaj povjerenja i sigurnosti u kojem je srž i moć procesa ponavljanja. Ponavljanje je osnovna potreba koja dovodi do razvoja na širem području. Uzmimo, naprimjer, sijanje i žetvu kukuruza ili polja punog cvijeća. Ako su vašem srcu poznate riječi, pjesme, plesni koraci, melodije i vježbe, došao je trenutak da izvodite varijacije i prepustite se mašti. Tjelesni, glasovni ili umjetnički pokreti izvodit će se u različitim varijacijama. "Biti drukčiji" ili "biti šašav" može dati pozitivne rezultate, omogućujući djetetu da jasno shvati kontrastne emocije ili izraze. Zabavno je škrapati po ploči, no još je zabavnije škrapati nogama ili nosom. Prerađene aktivnosti koje odlučimo izvoditi moraju također biti izazovne i trebale bi se uklapati u svijet djetetovih pokreta. Stoga ćemo osnovne pokrete u vlastitom prostoru izvoditi uvijek na isti način, no svaki put to će biti drukčija situacija, novi dan, novi tjedan u drugom godišnjem dobu, pa stoga i nuditi nova iskustva. Djetetu ćemo uvijek dati dovoljno vremena da na podlozi za pisanje izrazi što osjeća i doživljava, kako u svome tijelu tako i u svojoj percepciji.

Napredak

Kad se djeca jednom naviknu na škrapanje, ono može postati aktivnost koja se svakodnevno ponavlja i koja je dostupna kad god djeca to žele i kad se koristeći podlogu za pisanje osjećaju sigurno i zaštićeno.

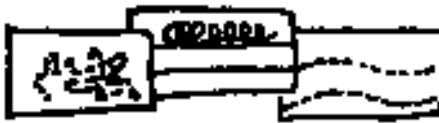

Što su djeca starija to će bolje moći kontrolirati svoje pokrete u prostoru i na podlozi za pisanje. Osjećat će da su stekli "kontrolu" i tada bi odgojitelj ili roditelj trebao odstupiti od poticanja djeteta za izradom lijepih, sličnih ili "savršenih" oblika. Budući da smo u našem suvremenom društvu previše usmjereni na gađanje u metu, u početku će možda redukcija podražaja, marljivosti i ambicioznosti uz mišićne napore izgledati pomalo čudno. Jak pritisak na olovku stvara dublju boju, što dokazuje da možete stvoriti oblik. S druge pak strane, slabiji pritisak i ponavljanje pokreta jednih preko drugih blagotvorno djeluje u našem današnjem životu.

U našem tehničkom svijetu, suprotno onom na što smo navikli u obrazovanju, težimo postizanju savršenih oblika.

Kutak za škrabanje

Bilo bi najbolje da je to stalno područje s uradisam-pločom pričvršćenom na zid i s jednom ili dvije zasebne ploče nadohvat, koje se mogu staviti

na stol. Stol se može obojiti bojom za školsku ploču i koristiti kao stolić za Ples pisanja. Trebalo bi imati pladanj s komadima krede i pladanj s komadićima spužve. Osim toga, trebalo bi imati role tapeta ili jeftinog papira za zamatanje, velike listove papira, komadiće krede, po mogućnosti i druge materijale, npr. poslužavnik s pijeskom za ptice (može se kupiti u trgovini za kućne ljubimce). Trebat će, svakako, i CD player.

Materijali za podlogu za pisanje

Ploče

Koristite MDF podlogu izrezanu na ploče (npr. 1022 x 600 mm) tako da djeca mogu raditi jedno pokraj drugoga ili jedno nasuprot drugome. Ili prepolovite tu veličinu da bude primjerena za jedno dijete. Debljina bi trebala biti od 4 do 6 mm. S obje strane obojite je bojom za školsku ploču (bilo kojom). Obično je dovoljno nanijeti jedan-dva sloja boje valjkom za bojenje s prednje i stražnje strane. Za specijalne efekte na nekim pločama mogu se nacrtati i linije ili valovi. Ploče se mogu držati na protukliznim podlogama, no možda to neće biti potrebno. Blu-Tac također može pomoći da ih se zalijepi za stol.

Stolić za Ples pisanja

To je običan kvadratni ili okrugli (stari) stol premazan bojom za školsku ploču i djetetu uvijek dostupan za škrabanje. Noge od stola odsječene su prema visini djeteta. U sredini okruglog stola može se izrezati rupa promjera oko 450 mm, dovoljno velika da u njoj može stajati jedno dijete i škrabati oko sebe. Ako stojite u sredini, bit ćete u središtu pozornosti i imati važnu ulogu. Djetetu također pomaže da nađe svoje težište u krugu.

Savjet: U trgovini rabljenim namještajem možete za vrlo malo novca kupiti stari stolić za kavu. Ti stolići taman su prave visine. Obojite ih bojom za školsku ploču i vaš stolić za Ples pisanja spreman je za uporabu.

Ploča na rasklapanje

Načinite je od dvije standardne MDF ploče (122 x 600 mm) debljine 8 mm. Obojite ih bojom za školsku ploču u željenoj boji (bojama) i izrežite dva polukruga promjera 30 mm. Pričvrstite tri čvrsta držača na duže strane. Ploče se mogu postaviti na pod u obliku slova A, a dijete može sjediti na bilo kojoj strani, s nogama ispod polukruga. Svrha te vježbe je doživjeti lukove, naprimjer u temama "Duga" i "Vrata lunaparka", koristeći komadiće krede, spužve i jednostavnim plesom prstiju, koristeći suhe ili vlažne materijale. Kako biste spriječili da se ploče zatvore, pričvrstite aluminijsku vrpcu širine približno 3 x 4 mm u pravom smjeru. Izbušite rupu i zaštitite je vijkom i s dvije matice. Na suprotnoj strani trebate izrezati polukrug tako da taj otvor točno odgovara vijku na drugoj strani. To se radi s obje strane tako da taj "kutić za škrabanje" bude siguran i u druge svrhe.

Papir

Prikladne su sve vrste i veličine papira. Potražite u tiskari ostatke papira jer ga za Ples pisanja treba puno. Sklizak papir nije prikladan. Također se mogu koristiti role tapeta bez reljefa ili veliki listovi papira za crtanje ili slikanje. Ples pisanja uvijek izvodimo na velikim površinama. Ako nemate ništa od toga pri ruci, ali imate nešto običnog A4 papira, možete uvijek crtati ili naglašavati poteze jedne preko drugih pastelama ili komadićima krede. Konačno, smisao je u pokretu, a ne u stvaranju krasnih savršenih oblika, odnosno likova.

Ljepljivi materijali ili samoljepljiva papirnata vrpca

Budući da će se koristiti obje ruke, pričvrstite komade papira ljepljivim materijalima, naprimjer Blu-Tacom, samoljepljivom papirnatom vrpcom ili plastelinom. Selotejp nije baš prikladan jer ga je kasnije teško ukloniti sa stola i zidova.

Velik plastični stolnjak

Izvrstan je za šaranje i škrabanje. Velik plastični stolnjak također se može napuniti s malo vode, vodeći računa o tome da ga drži nekoliko djece i njihov odgojitelj. Unutra stavite malo krep-papira, pa će se voda obojiti dok stolnjak lagano ljuljate s jedne strane na drugu. Ako dodate malo pjene za kupanje, malo boje i male kuglice ili špekule, dobit ćete prekrasan prizor boja.

Materijali za pisanje

Kreda

Prikladna je glatka školska kreda, no imajte na umu astmatičnu djecu koja reagiraju na prašinu krede. Koristite što više boja.

Stare ili kratke pastele

Uvijek su prikladne, dok se novi i dugački komadi pastela mogu tijekom korištenja slomiti, što može rezultirati nepotrebnim razočaranjem. Osim toga, stariji komadići pastela mogu se držati za vrh, što se radi u pripremanju položaja šake za vrijeme kad djeca budu spremna za pravo pisanje.

Deblji kratki flomasteri

Uvijek su popularni kod svakog djeteta jer su boje jarke, ali pastele su trajnije, a važniji su potezi nego rezultati. Uvijek je preporučljivo mijenjati materijale.

Obične olovke

Nisu toliko prikladne za držanje objema rukama jer ih predškolci ne mogu dobro držati u svojim malim šakama (čak i ako su olovke debele). Ipak, ako koriste jednu olovku samo kao privremenu zamjenu, djeca mogu kopirati osnovne poteze jedne preko drugih ili ih naglašavati.

Spužve

Običnu spužvu za čišćenje izrežite na šest ili osam komadića i stavite ih u posudice s malo vode. Uvijek biste trebali imati pri ruci suhe krpe. Djeca koja još ne mogu držati komadiće krede uživaju igrati se spužvama po ploči. Stiskanje spužvi, sušenje površine (osnovnim pokretima) te brisanje i ostavljanje otisaka nogama, sve to stvara osjećaj i doživljaj užitka, bez obzira na stupanj razvoja njihovih motoričkih vještina.

Savjet: Na spužve pričvrstite kvačice ako djeca ne vole imati mokre ruke. Za škrabanje bojom mogu se koristiti i mali štapići (100 x 12 mm) omotani komadićem pur-pjene i zaštićeni finom žicom.

Škrabanje i Ples pisanja spužvama također je jedna od mogućnosti!

Gumene rukavice

Praktične su i njima se lako izvode suhi ili mokri potezi po površini, te potezi pjenom za brijanje ili kupanje.

Kratki kistovi

Pokreti bi trebali biti usmjereni na vještine grube motorike. Najprije dopustite djeci da škrabaju rukama, zatim prstima, vršcima prstiju i onda, naprimjer, kratkim kistovima.

Vata i vatene loptice

Krasan su i mekan materijal za glađenje po vlastitom tijelu, ili, ako su malo vlažne, za izradu otisaka po stolu i po ploči, ili na plastičnim površinama. Mrljanje i stiskanje prilikom igranja vodom može se pretvoriti u zabavne igre.

Pjena za brijanje

Savršen je materijal za Ples pisanja. Divno miriše, a djeca je mogu istiskivati u različitim oblicima, crtati linije i točke, ili što god vam padne na pamet. Kapaljkom na nju nakapajte malo obojene vode, pa ćete dobiti prekrasne efekte. Održavajte je skliskom uz malo pjene za kupanje, ili napunite vodom praznu prskalicu i svako toliko poprskajte pjenu za kupanje.

Pjena za kupanje

Također se može koristiti za pokrete pisanja ili škrabanja, ili čak za pranje medvjedića (vidite temu "Mali vodeni tobogan").

Boja za prste

To je krasan klizavi materijal ako se izmiješa s ljepilom za tapete, uljem za salatu ili lubrikantom. Možete praviti otiske tako da iznad boje stavite list papira za crtanje i klizite rukama preko površine papira kako biste, kao čarolijom, dobili otisak.

Ples prstima

To je nešto što ćete raditi samo prstima po površini stola, ako vam trenutno nije dostupan nikakav materijal za pisanje. Da biste osjetili kako je raditi suhim i vlažnim materijalima na uradisaam-ploči, možete se poslužiti i stopalima, što je vrlo uzbudljivo.

Papirnatu maske za oči

Škrabanje zatvorenih očiju, odnosno nošenje maske stimulira osjetilnu percepciju, osjetilo dodira i slobodu kretanja. Činite to samo ako je dijete spremno za to. Mnoga predškolska djeca znaju se prestrašiti kad ne mogu gledati, dok će drugima to biti izazovno. Iznenađenje koje nastaje kad skinu svoje maske i vide što su stvorili na podlozi za pisanje uvijek im stvara zadovoljstvo i potiče samopouzdanje. Jednako učinkovito bit će igranje "toplom vodenim maskama" na vlastitom tijelu ili licu.

Materijali za tematske igre

Pokreti u vlastitom prostoru:

- gimnastičke vrpce, marame, vrpce, girlande, vrpce od tkanina, papira ili novina, stiropor, konfeti
- meke materijale treba staviti na plahu koju može držati skupina djece
- velik plastični stolnjak za škrabanje po njemu ili da se na nj stavi malo vode i unutra komad krep-papira

Na podu:

- čunjevi, kutije, obruči, tragovi označeni kredom, užad i vrpce, komadići papira ili tkanine

Uloga odgojitelja

Kretanje

Uloga odraslog je ponuditi priliku za izvođenje što više pokreta, omogućiti dovoljno mjesta i materijala za eksperimentiranje i istraživanje. Prije nego postane moguće smišljati varijacije, treba s djecom uspostaviti određenu rutinu. Rutina je put prema slobodnim fantazijama i zabavi u vlastitom prostoru, na ploči, kao i na papiru.

Čitanje i pričanje priča

Kad dođe na red nova tema, trebate, naravno, početi s čitanjem priče. Djeca će ubrzo otkriti slobodu u vlastitim doživljajima, što jača snagu njihove mašte i kreativnosti. Priče i pjesme mogu se prezentirati po redu, u skladu s "Kućnom" i "Lunapark" verzijom, no mogu se i kombinirati i izmjenjivati, ovisno o posebnim danima, događajima, praznicima ili godišnjim dobima.

Sjedenje i stajanje

Kako bi omogućio prelazak s čitanja poznate priče prema nepoznatim "pokretima", odgojitelj bi, nakon što je pročitao priču i saslušao dječje priče, trebao početi demonstrirati pokrete u sjedećem položaju bez ikakve glazbe, ali uz prikladne glasove ili zvukove. Zatim djeca oponašaju pokrete u sjedećem položaju. Potom se pokreti mogu ponavljati u stojećem položaju. Djeca će se htjeti pridružiti na svoj vlastiti način. Pokreti u djece nastaju prirodno.

Trebam li se i ja pridružiti?

Ako neko dijete dugo odbija uključiti se, moguće je da ima teškoće grube motorike i treba ga promatrati. Ta teškoća znači lošu interakciju između djetetovih emocija i tjelesne izvedbe. Takvo se dijete "zaledilo" i možda će mu trebati posebna pomoć i podrška da bi se ponovno počelo prirodno kretati.

Škrabanje

Odgojitelj treba demonstrirati i uključiti se kad se s kretanja u vlastitom prostoru prelazi na škrabanje. Odrasli trebaju paziti na ravnotežu između škrabanja (odnosno ponovljenih pokreta) i običnog crtanja. Djeca uče crtati lutke, likove, oblike i slova od svojih roditelja ili starije braće. Ponosno će htjeti pokazati odgojitelju što mogu. Tako je od vremena uvođenja obveznog školovanja. Ipak, u naše vrijeme tehnologije, uz nedovoljnu povezanost pokreta grube i fine motorike, doživljaja i emocija, Ples pisanja za mališane i njegovo neprocjenjivo škrabanje može biti način pripreme senzomotoričkih i psihomotoričkih vještina predškolskog djeteta za dječje aktivnosti.

Ples pisanja

Nadamo se da ćete *Ples pisanja za najmlađe* nastaviti i, po mogućnosti kombinirati s *Plesom pisanja*, tako da djeca budu potpuno spremna kad počnu učiti pisati slova i spojeve slova. Osim toga, htjeli bismo da uživaju u onome što rade i da s lakoćom, graciozno i gipko pišu na papiru prve riječi i rečenice. Kad mališani i predškolska djeca u svojim igrama i crtežima počnu stvarati vlastite kombinacije pokreta i Plesa pisanja, možemo smatrati da su početni putovi za pisanje dobro pohranjeni u program njihova mozga. Odgojitelj ne treba ništa forsirati ni nametati. To bi samo imalo suprotan učinak, a Ples pisanja promašio bi svoj cilj.

Komadi krede

Za predškolca nije neobično da u početku primi komadić krede kao da drži čekić. To znači da su zglobovi okomiti, a prsti hvataju komade krede kao da drže čekić. Vježbe ruku i ručnih zglobova u prostoru, plesanje prstima po stolu, škrabanje po pjenu za brijanje, pjenu za kupanje i boji za prste opustit će male dječje ručne zglobove, što znači da će djeca također moći uhvatiti komade krede za vrh, što je povoljno za pisanje u kasnijoj fazi. Hvatanje krede odozgo dovodi do toga da se zapešća okreću prema unutra, što zauzvrat potiče moždane podražaje i omogućuje napredak, naprimjer bolji nadzor nad površinom za pisanje, primjenu varijacija i dodavanje crteža. Ispravno je katkad ispraviti djetetov položaj ruku i omogućiti mu da tako škraba po papiru, ali bez prisile.

Ploča

Ako dijete ne reagira, odnosno ako mu je neugodno jer su mu zglobovi još uvijek previše ukočeni, prikladan način da se radi s mokrim i suhim materijalima je ploča i pripadajuće spužve te krpice. Pritisak na komade krede kad ona postane mokra čini privlačan nered i može se nastaviti na pjenu za brijanje i pjenu za kupanje, vodom, pijeskom i vlažnom glinom. Sve to pomaže u opuštanju zglobova.

Savjet: Svako djetetovo umjetničko djelo iz Plesa pisanja na papiru koje ono ne želi ponijeti sa sobom i od kojeg se odvojilo odgojitelj može presaviti i izrezati u oblik poput leptira, srca ili jabuke. Na taj način dijete vidi da je u onom što je radilo skriven lik. Dječji uradci također se mogu koristiti kao podloga za ručni rad ili trodimenzionalna umjetnička djela.

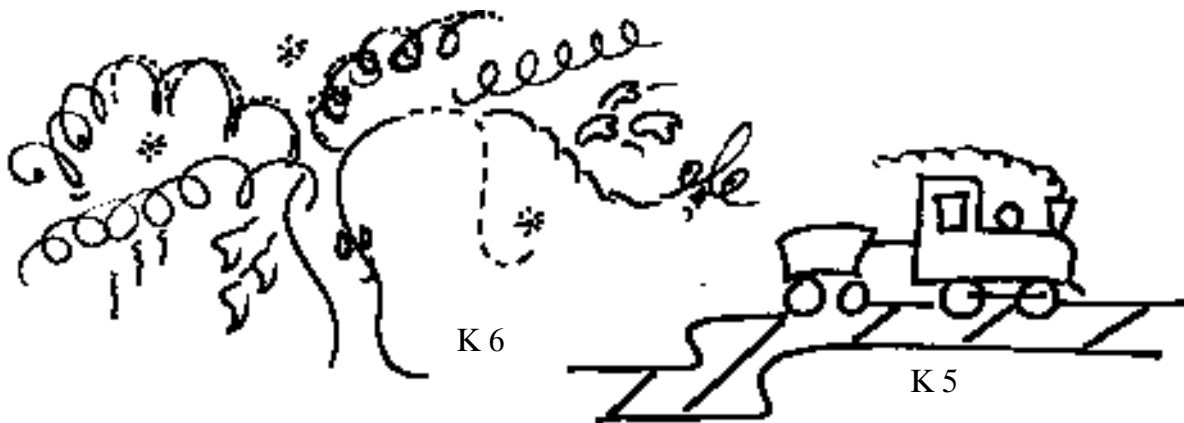
Zvezdice u tekstu

Neki prijedlozi za "igre na temu" bit će označene zvjezdicom, kao i neki pokreti i škrabanja.

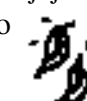
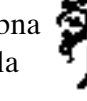
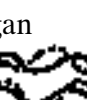
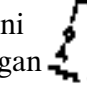

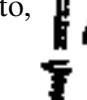
One označavaju da je takav tip zadatka pretežak za najmlađu djecu.

Ilustracije

Ilustracije su vrlo jednostavne, pa ih je lako kopirati, a mogu služiti i kao izvor inspiracije. Po potrebi se mogu uvećati, bojiti i zalijepiti na nešto, tako da djeca oko njih mogu škrabati.

Sličnosti osnovnih pokreta i senzornih iskustava

Kod kuće	Lunapark	Kako na senzorni način doživjeti osnovne pokrete pisanja na podlozi za pisanje
1. Pješčano brdo 	Vodenica 	Ravni "brodski" pokreti ili pokreti ljuľanja - prema gore i dolje, ili zibanje. <i>Doživljaj mokre i suhe igre pijeskom i vodom.</i>
2. Ćiribu-ćiriba 	Moj ulašteni auto 	Pokreti zibanja i linije. <i>Pronalaženje ili gubljenje puta, ili otkrivanje svog težišta i stvaranje puta kući.</i>
3. Kolaćić 	Vrtuljak 	Kružni pokreti, kontinuirana melodija. <i>Debljina, punoća, nadutost, vrtoglavica.</i>
4. Stubište 	Povorka 	Uglati pokreti, ritam i brojenje. <i>Visoko, nisko, po liniji, pravilnost.</i>
5. Mali vlak 	Leteći vlak 	Pokreti u obliku petlji prema gore i dolje, brzo i sporo. <i>Brzo i sporo, dolje na pod i gore iznad.</i>
6. Škakljajuće drvo 	Drvo i čarobna svjetla 	Nasumićni i usmjereni pokreti (hvatanje). <i>Ćvrsto uz tlo i slobodno u svom prostoru.</i>
7. Mali vodeni tobogan 	Veliki vodeni tobogan 	Pokreti leľujanja. <i>Voda, okretnost, nježno ili grubo, visoko i nisko.</i>
8. Duga 	Vrata luna-parka 	Pokreti u luku. <i>Lukovi, ustajanje, sigurnost i zaštita.</i>
9. Sunašće 	Sunašće drago, dragi mjesee 	Kružni i ravni pokreti, poćevši od fiksne ili središnje toćke. <i>Toplina i hladnoća, ljeto i zima, blizu i daleko, "ja i ti".</i>
10. Ravno, savijeno, ljuto, sretno 		Ravni i krućni, zadani i slobodni pokreti. <i>Određivanje, fleksibilnost, usklađivanje, osjećaji i emocije.</i>

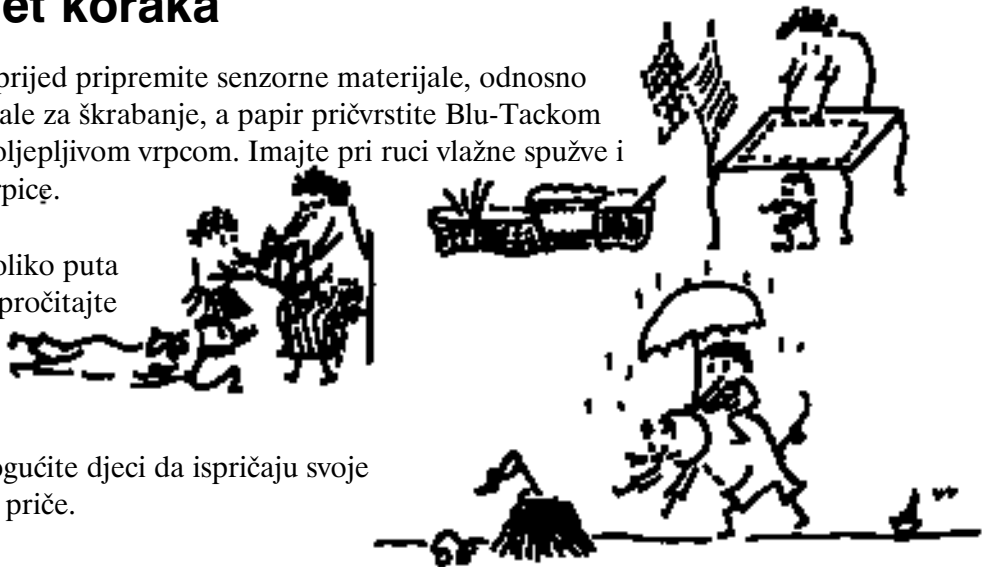
Povezanost tema iz *Plesa pisanja za najmlađe* i *Plesa pisanja*

Ples pisanja za najmlađe Škrabanje Crtanje uz pjesmice "Kod kuće" i "Lunapark"		Ples pisanja Pisano crtanje Crtanje uz glazbu Devet tjednih tema
Pješčano brdo	Vodenica	1. Vulkan
2. Čiribu-čiriba	Moj ulašteni auto	2. Šetnja u prirodi i čiribu-čiriba životinje
3. Kolačić	Vrtuljak	3. Krugovi i osmice
4. Stubište	Povorka	4. Robot
5. Mali vlak	Leteći vlak	5. Vlak
6. Škakljajuće drvo	Drvo i čarobna svjetla	6. Drvo
7. Mali vodeni tobogan	Veliki vodeni tobogan	7. Srebrna krila
8. Duga	Vrata lunaparka	8. Mačke
9. Sunašce	Sunašce drago, dragi mjesec	9. Mandala
10. Ravno, savijeno, ljuto, sretno		Nema teme za usporedbu

Metoda rada prema *Plesu pisanja za najmlađe* u deset koraka

1. Unaprijed pripremite senzorne materijale, odnosno materijale za škrabanje, a papir pričvrstite Blu-Tackom ili samoljepljivom vrpcom. Imajte pri ruci vlažne spužve i suhe krpice.

2. Nekoliko puta glasno pročitajte priču.

3. Omogućite djeci da ispričaju svoje vlastite priče.

4. Demonstrirajte pokrete uz glasove i zvukove.

5. Tražite od djece da ih oponašaju.

6. Pjevajte uz CD ili bez CD-a.

7. Izvodite radnje uz glazbu.

8. Nastavite izvoditi radnje uz pratnju instrumentalne glazbe.

9. Škrabajte i/ili radite senzornim materijalima, ili igrajte igre i ponavljajte pjesmice i radnje.

10. Ponavljajte škrabanje.

Ova metoda rada razvija se postupno, a neki dijelovi ponavljaju se nekoliko puta prije nego se prijeđe na sljedeći dio. Omogućite dovoljno vremena, ako treba i dana. Konačno, vrlo mala djeca mogu se koncentrirati na zadatak samo 15 do 20 minuta, a ponavljanje ulijeva povjerenje, zadovoljstvo i sigurnost.